

Tiltak for de yngste og eldste i Oslo

Oslo bystyre har vedtatt å gjøre mer for de yngste med dårlig tannhelse. Samtidig var det naturlig å få med de eldre, mente bystyremedlem Carl Christian Blich. Og sånn ble det.

Det begynte med årsmeldingen for Tannhelsetjenesten i Oslo KF i 2010. Der fremgikk det at det blant femåringene er store tannhelseforskjeller. På denne bakgrunn ba bystyret byrådet om å legge frem en sak der det ble gjort rede for hvilke tiltak og mål byrådet har for å utjevne og redusere de store forskjellene knyttet til tannhelse i Oslo. Til å begynne med var det barna, med særlig tanke på innvandrerbarna, en tenkte på å innføre tiltak for. Tannlegen, og tidligere president i Tannlegeforeningen, bystyreprerentanten Blich så imidlertid sitt snitt til å ta med en annen gruppe med behov for tiltak, nemlig de eldre pleietrengende, når bystyret først skulle behandle en sak om tannhelse. Med det var det to byråder som ble berørt, byråd for helse og sosiale tjenester, Anniken Hauglie (H) og byråd for eldre, Aud Kvalbein (KrF).

På vårparten i år ble det en byråds-sak av det, og 5. juni ble den behandlet av Helse- og sosialkomiteen. 12. juni ble saken behandlet og vedtatt av Oslo bystyre. I saksfremlegget da het det:

I følge Statistisk Sentralbyrå var det i 2011 om lag 700 tannlegeårverk i Oslo. Av disse var litt over 70, eller cirka ti prosent en del av det offentlige tannhelsetilbudet. Denne saken omhandler den sistnevnte tjenesten, og er altså en liten del av det totale tilbudet om tannhelsetjenester til befolkningen. Samtidig er dette en viktig tjeneste for en målgruppe som totalt består av mer enn 150 000 personer.

Tannhelsetjenesten (THT) har siden 2005 hatt en økt satsing både på helsefremmende og forebyggende tannhel-

Sentrale personer i saken om tannhelsetiltak i Oslo. Fra venstre: Byråd for eldre, Aud Kvalbein (KrF), byråd for helse og sosiale tjenester, Anniken Hauglie (H) og bystyreprerentanten Carl Christian Blich (H).

searbeid, og på deltakelse i det generelle folkehelsearbeidet.

Satsingen på folkehelsearbeidet i THT har skjedd i tråd med nasjonale føringer og Oslo kommunes folkehelseplan.

Ulikheter i tannhelse i befolkningen gjenspeiler de ulikheter en ser i helse generelt mellom ulike bydeler og deler av byen.

Byrådet prioriterer forebyggende tiltak i samarbeid med andre aktører og målrettet innsats overfor utsatte grupper. Barn og unge er den gruppen som prioriteres høyest i tannhelsearbeidet.

Tiltakene

Byrådet i Oslo har gjennomgått tiltak for å bedre tannhelsen til barn og unge og prioriterte utsatte grupper. Målet er å bedre tannhelsen til alle, men innsatsen rettes særlig mot utsatte grupper, het det i en pressemelding i april, signert sosialbyråd Anniken Hauglie (H)

Barn og unge er en prioritert satsingsgruppe både i tannhelsetjenesten og i Folkehelseplanen for Oslo 2013-2016. KOSTRA-tall viser at Oslos 18-åringer har en bedre tannhelse enn landsgjennomsnittet, 12-åringene ligger på snittet, mens 5-åringene har en dårligere tannhelse enn landsgjennomsnittet, het det videre i pressemeldingen. Om den relativt gode tannhelsen til Oslos 18-åringer skyldes at de som er droppet ut av skolen også er droppet ut av tannhelsestatistikken er et spørsmål bystyreprerentanten Blich stiller seg, og håper at svaret ikke er ja.

– Statistikken viser at tiltakene virker, skriver byråden, og fortsetter: Tannhelsen til Oslos 18-åringer er bedre enn resten av landet til tross for lave resultater for de yngste. Derfor vil vi fortsatt prioritere det forebyggende arbeidet med barns tannhelse og rette innsatsen mot risikogrupper og de med mest tannsykdom, sier byråden for helse og sosiale

tjenester, og ramser opp viktige tiltak for å bedre barn og unges tannhelse:

(I parentes står Helse- og omsorgskomiteens enstemmige og flertallskommentarer, fra behandlingen 5. juni. Mindretallets kommentarer er ikke tatt med. Komitéflertallet detaljstyrer riktignok ingenting, men avslører like fullt kunnskap om hva som betyr noe, samt nevner eksempler på tiltak som kan være kloke å prioritere.)

- *Individuelt tilpassede innkallingsintervaller.* (Helse- og sosialkomiteen viser i sin behandling 5. juni til byrådens notat som sier at alle pasienter skal undersøkes og vurderes individuelt basert på den enkelte pasients behov. Det er viktig at de med store behov prioriteres høyest.)

- *SMS-varsling om tannlegetime dagen før for å sikre oppmøte* (SMS-varsling har vist seg å øke antall konsultasjoner med 3 200 i løpet av de siste fem månedene i 2012. At så mange tidligere har uteblitt fra tannlegetime kan tyde på at Tannhelsetjenesten tidligere ikke har utnyttet sin kapasitet, sier Høyre, Venstre og Kristelig folkepartis representanter i Helse- og omsorgskomiteen. Komiteen viser til de gode resultater etaten har oppnådd med å redusere antall pasienter som ikke møter til avtalt time. Det er avgjørende at dette arbeidet videreføres for å gi bedre ressursutnyttelse og mulighet for å redusere innkallingsintervallene innenfor etatens eksisterende budsjett-rammer.)

- gode rutiner for å følge opp pasienter som ikke møter til time
- følge opp inngåtte samarbeidsavtaler med helsestasjonene, og videreutvikle undervisning på helsestasjoner og skoler

- *videreutvikle informasjonsmateriell/veiledningsmateriell.* (Komiteen mener at det nettbaserte informasjonsmateriellet «Sunn mat og friske tenner for barnets trivsel» bør gjøres bredt tilgjengelig på Oslo kommunes mange hjemmesider, som for eksempel OXLO, bydelssidene og barnehagens bloggside.)

- *utvikle nye prosjekter for å bedre tannhelsen for grupper av småbarn med ikke-vestlig bakgrunn*

- *bedre kapasitetsutnyttelsen i tannhelsetjenesten*

En god tannhelse er viktig for livskvaliteten til eldre og pleietrengende, heter det til slutt i pressemeldingen. Flere enn tidligere har fortsatt egne tenner når de kommer på sykehjem. Det krever mer oppfølging og veiledning fra tjenestene enn før. Byrådet vil styrke samarbeidet mellom tannhelsetjenesten og sykehjemmene om ernæringsråd og munnhygiene slik at tannhelse for de eldre bedres, avslutter pressemeldingen. (Komiteen er kjent med at tannhelsen hos pleietrengende raskt kan forverres på grunn av munntørrehet og utilstrekkelig munnstell. Derfor er forebygging svært viktig. Tannhelse bør inngå i individuelle planer.

Komiteens flertall er kjent med at Utviklingssenteret for sykehjem på Abildsø gjør forsøk med bruk av elektriske tannbørster ved en rekke sykehjem. Disse medlemmer har fått forståelsen av at man i tillegg vil kunne oppnå enda bedre kariesforebyggelse hos utsatte pasienter gjennom bruk av reseptpliktig tannpasta med større innhold av fluor.)

Vedtaket

Saken som ble vedtatt tatt til orientering av bystyret 12. juni handlet om hvilke tiltak som kan bidra til at tannhelsen hos de grupper Oslo kommune (og fylke) har ansvar for, kan bli bedre. Adressaten er både Tannhelsetjenesten og Sykehjemsetaten og bydelene (hjemmesykepleien).

- Dette er en god sak om den offentlige tannhelsetjenesten i Oslo. Det er både en sak for å bedre tannhelsen og å utjevne forskjeller på dette området. Vi vet at 5-åringer i Oslo har dårligere tannhelse enn ellers, særlig blant de med innvandrerbakgrunn. Saken er også for gruppen pleietrengende eldre, og berører derfor også pleie- og omsorgstjenesten og sykehjemsetaten, sier Høyre representant Carl Christian Blich.

- Saken viser hvordan vi kan iverksette tiltak som kan hindre tannkatasstrofe hos pleietrengende. Tannhelsen hos pleietrengende kan raskt forverres på grunn av munntørrehet og utilstrekkelig munnstell. Disse pasientene har ofte redusert allmenntilstand som gjør at krevende tannbehandling kan være urealistisk. Derfor er forebygging svært viktig. Dette omfatter både kostholdet der hyppig inntak av sukker er uheldig, samt munnstell. Eierskapet for slike tiltak må først og fremst ligge hos Sykehjemsetaten og hos bydelenes hjemmetjenester, avslutter Carl Christian Blich.

Og fremtiden vil vise hvilke tiltak som faktisk blir iverksatt nå etter at saken er behandlet og vedtatt.

Tekst og foto: Ellen Beate Dyvi